

superior consulti nequit. Ergo eo tempore transacto re-
tinebitur ea res absque licentia, & erit vltus illius ran-
quam propria. Posterior pars probatur, quia iam subdi-
tus non retinet rem illam, nec vltur tanquam propria,
& cum superior nullum in ea imperium habeat, nulla est
manifestandi obligatio. Atque in priori casu est intelli-
gendus D. Bonau. 1. p. *Specul. disciplina ad nouitios. c. 4. in*
vbi haec ait. Potest fidelis retinere, & prudens nonnulla
pro loco, & tempore facere de tacito, vel probabiliter
presumpto superioris consensu, ad ipsum denique fi-
naliter acta quaeque per auctum huiusmodi relaturus.

9 Quod si ratio praesumptae licentiae non fuit difficultas
illius petenda, non tenetur religiosus hic postea certio-
rem superiorem facere, quia si id ante factam dispositio-
nem, vbi maior ratio vigeat, licuit, saltem absque culpa
mortali, inconstituto superiore facere, eo facile adiri po-
tente, id a fortiori licet postea. Et pro hac sententia
sunt expressae Nauar. *comm. 2. n. 2. o. de regul. Mendoza in suis*
quodlibetis. q. 8. concl. 8. Graffis 1. p. decif. lib. 3. c. 5. n. 54. vbi
docent monialem posse retinere munera, quae in scia Ab-
batissa recipit, quando probabiliter non est deneganda
licentia petita ab Abbatissa; & clare loquuntur, quando
adhuc retinet, non manifestando Abbatissae, quia res
carebat difficultate, & manifestando Abbatissae facta co-
cederet licentiam, quia iam ex licentia expressa retinebat.
Ceterum existimo, quando acceptio fuit venialis ratione
modi clandestini accipiendi, iuxta dicenda n. 11. fore si-
militer retentionem, videlicet non manifestando superi-
ori, quia eadem est ratio vtriusque; & licet superior in
acceptatione fuit inuitus quoad modum, ita quoque in
retentione euenit.

10 Tertia difficultas est, an sufficiat ad hanc licentiam praesumptam
taciturnitas superioris videtis religiosi aliquid
accipere, vel expedere, & non contradicere? Aliqui negant
hanc taciturnitatem esse licentiam praesumptam, & sic
dicunt ea non excusari religiosum a vitio proprietatis, quia
cum variis ex causis possit superior tacere, non est, cur
ex ea taciturnitate praesumatur licentia tacita. Sic docet
Archidiaconus *c. non dicatur. 1. 2. q. 1. n. 6. & ibi Bellamra*
n. 31. Hugo, quem refert, & sequitur Turresemata, ibi,
art. 5. n. 9. Graffis 2. p. decif. lib. 3. c. 19. n. 31. & facit optimè
pro hac sententia D. Anton. 3. p. tit. 1. c. 15. in vbi ait,
non excusare a furto, si dominus videat, & tacet.

11 Alij tradunt hanc taciturnitatem sufficere, vt praesumat
licentia superioris, quippe iure optimo praesumi po-
test, superiore tunc teporis tacere, quod approbet, velit-
que gesta a subdito. Sic tradunt Abbas *c. quod quibusdam*
n. 10. de si de iussoribus. & c. nisi essent. ad fin. de prebendis. & c.
cuq. ad monasterium. n. 8. de statu monachorum & conf. 4. n. 4.
Et 5. vol. 1. Imola Clem. 1. n. 36. de statu monachorum. Nauar.
lib. 3. consil. in 1. ad tit. de regularibus. conf. 75. n. 64. in 2. tit.
de statu monachorum. conf. 5. n. 64. Atque idem aperte sentiunt
DD. quidam asserentes legari relicti ex lege mona-
nacho, vt nihil acquiratur monasterio, intelligendum
esse, vt nihil acquiratur quoad vsum monasterio: sed si
superior committitur oculus patiarur vsu illius legati
monachum potiri, dicunt validè esse hoc legatum. Quare
aperte sentiunt hanc Praelati taciturnitatem esse licen-
tiam praesumptam, & sufficientem, vt religiosus vsu il-
lius legati potiarur. Hi sunt Bart. l. si alienum. 49. in prin-
cip. n. 2. ff. de hered. institutis. & auct. excipitur. n. 2. C. de bonis
qua liberis. & ibi Angelus n. 2. Fulgof. fin. Corneus fin.
idem Corneus l. quida. 5. §. illo. n. 3. C. de necessariis heredi-
bis institutis. Rosella verb. Abbas. n. 12. Angelus verb.
monasterium. n. 2. Syluest. verb. religio. 8. q. 5. Tabiena verb.
monach. q. 1. n. 15. Simon de Prezis de interpretatione vlt.
volunt. lib. 2. interpretat. 2. dub. 2. solut. 1. n. 9. & 10.

Sed vtraque sententia sic concilianda est: si ea taciturnitas sit sola
quodam permissio superioris, non excusat religiosum; & in hoc casu est veraprior sententia,
quia etiam ipsius Dei permissio, qua quempiam in multa
peccata labi permittit, non excusat a peccato labentem
sua sententia licentia non fit pura permissio; sed fit

approbatio quaedam, est licentia tacita, sufficiensque ad
liberandum a culpa religiosum; & in hoc casu est vera
posterior sententia. Sicut etiam similem taciturnita-
tem appellat auctores, quos retuli, & sequitur sum late
probat lib. 3. de matrim. dist. 35. n. 20. ratihabitionem de
praesenti, dicuntque sufficere, vt sacerdos non expositus
valeat audire confessiones, & alia exercere ad sui valo-
rem exigentia iurisdictionis. Et ideo hanc partem sus-
tinent Nauar. *comm. 2. n. 22. collat. 9. de regular. Mendoza*
in suis quodlibet. q. 8. concl. 7. Manuel 99. regul. tom. 3. q. 9.
29. m. 11. Sed adhuc non quiescit animus; restat enim
explicare, quando taciturnitas illa fit pura permissio, &
quando sit approbatio; quod in simili materia, nempe
furto, explicat auctores sic. Si dominus videat rem
sua subripi, taceatque praereverendo, aut timore, est
pura permissio, non excusans a furto subripientis; se-
cus quando haec cessatur, & potuit commodè prohi-
bere, tunc enim est approbatio. Quae distinctio aperte
habetur l. penult. ff. de furis. & haec posterior pars con-
stat ex error. & c. confentire. dist. 83. vbi habetur, confen-
tere peccato videtur, qui cum possit resistere, tacet. Et sic
docet Rosella verb. furium, & ibi Angel. n. 8. Sylu. ante q.
1. m. 2. in ius. Tabiena ibi, in ius. Armilla n. 3. Nauar. sum. c.
17. Hifp. n. 4. Latin. n. 5. vers. 4. Ludouicus Lopez 1. p. an-
struit. c. 93. ad fin. vers. necessitas quoque. Sayro in clauis reg.
nil obtare huic decisioni ait, asserere eum merum esse
leuem, quia in foro conscientiae satis est metus leuis, vt
non excusetur auferens rem alienam a furto, vt nos
etiam probauimus lib. 4. de matr. dist. 9. num. 4. & eodem
protus modo est iudicandum in praesenti casu.

Postremo circa hanc primam conditionem difficultas
est, an sit licentia tacita excusans religiosum a transgressione
voti paupertatis, quando rem aliquam accipit, aut
alienat, in consilio superiore, credens fore, vt superior
licentiam sic accipiendi, vel alienandi daret, quamvis
displiceret illi hic accipiendi, & alienandi modus: Qui-
dam DD. sentiunt excusari hunc a culpa mortali, non ta-
men a veniali. Ducuntur, quod superior non sit inuitus
quoad rem acceptam, vel alienatam, sed quoad solum
accipiendi, vel alienandi modum; & ac proinde reputa-
tur leuis materia, & ratione leuitatis excusans a mortali.
Quare censetur religiosus rem illam sic accipere, retinere,
vel alienare ex voluntate superioris, saltem virtuali,
quae in affectu illo latet. Secundò, id probatur
ex l. inuer. omnes. 47. §. velle. ff. de furis. ibi; *res et dictum*
est, qui putauit se domini volentem rem attingere, non esse
furtum. Quid enim dolo feci, qui putat dominum consensurum
fuisse? Vbi aperte deciditur, non esse furti reum,
qui credens dominum consenturum, rem clam accipit.
Ergo similiter religiosus non erit reus voti paupertatis
mortali, si in scio superiore aliquid accipiat, vel
alienet, quando credit fore superiorem consenturum,
si licentiam peteret. Huius sententiae aperte sunt, qui di-
cunt esse proprietarium religiosum qui donat aliquid,
nisi ponat spem in ratihabitione Praelati, quia de ratihabitione
de futuro loquuntur. Hi sunt D. Thom. 4. dist.
35. q. 2. art. 5. *Quodlibet. 4. corpore. Rosella sum. verb. ele-*
mosyna. n. 1. Tued. sum. in fin. vbi de peccato. mort. 2. §. fin.
Atque ita agentes de furto, dicunt non esse furti reum
accipientem aliquid absque domini licentia, quando pruden-
ter credit dominum petita licentia concessurum. Hi
sunt D. Anton. 2. p. tit. 1. c. 15. in ius. Role. verb. furis. in ius.
& ibi Angelus n. 7. Sylu. ante q. 1. n. 1. Tabiena n. 1. Aragan
2. 2. q. 66. art. 3. paulo post princip. Sayro clauis regia. lib. 9. c.
12. n. 2. vers. dicitur inuito. Atque simile furum dicunt
esse solum veniale, eo quod dominus inuitus sit quoad
solum modum, Caictan. *sum. verb. furium, notabili 3. &*
ibi Armilla n. 2. Nauar. summa. c. 17. Latin. n. 5. vers. 4. &
n. 138. Hifpan. n. 4. & n. 139. & comm. 2. n. 20. de regul. Men-
doza in suis quodlibet. q. 8. post 7. concl. & concl. 8. Leonardus
lib. 2. de iust. c. 12. dub. 8. num. 49. Graffis 1. part. decif. lib. 3.
c. 5. numero 54. Emmanuel Sa sum. verb. furium. numero 3.
Parafellus in compendio privilegiorum fratrum Minorum.

post c. 43. tit. de proprietate abdicanda. vers. si verò religiosus.
Rebellus tract. de iust. p. 1. lib. 3. quest. 15. §. 3. n. 1. 4. Petrus
de Ledema 1. tom. sum. in ius. tit. 8. c. 21. difficultate 7. ex his,
quas tractat circa quantitatem notabilem ad furum
mortale petita, in dicto 2. Manuel 99. regul. tom. 3. q. 29.
art. 11. fin. Quod si creditor dominum non fore inuitum, etià
quoad modum, nulla esset culpa. Nauar. *comment. 2. num.*
20. de regular. Mendoza in suis quodlibetis. quest. 8. conclus.
8. & sic intelligendi sunt Ludouicus Lopez 1. p. instruit.
c. 93. ad finem. vers. necessitas quoque. vbi excusat à veniali
acceptationem clandestinam, quando creditur, dominum
volitutum, & Manuel 1. tom. sum. cap. 1. 47. concl. 2. n. 3.
vbi ait hanc acceptationem non esse peccatum, nec oblige-
re ad restitutionem; immo ex omnibus auctoribus
allegatis clare colligitur, cessare obligationem resti-
tuenti, etiam sub veniali, quando creditur, dominum
fore inuitum quoad solum modum, cum dicant, id non esse
furtum; & expressè docet Nauar. eod. comment. 2. num.
20. & Mendoza ea concl. 8. Rebellus eo. num. 14. Explicat
autem, & merito aliqui ex his Doctoribus, vt haec sen-
tentia intelligatur, quando dominus velit rem accipi
ad illum vsum, ad quem accipitur, secus si ad eum vsum
nullatenus concederetur, vt ad vendendum, vel donan-
du; tunc enim esse verum furum paries restituend-
onus, eo quod dominus non tantum quoad modum,
sed quoad substantiam etiam esset inuitus. Sic Nauar.
sum. cap. 17. Latin. num. 139. Hifp. n. 140. Leonardus lib. 2.
de iust. cap. 12. dub. 8. n. 50. & quamvis minus bene con-
tradicit R. Rebellus eodem n. 14. dicens non esse furum
mortale, quando dominus est solum inuitus quoad fin-
em, vt quando famuli, aut filij accipiunt comestibilia
ad donandum, vel vendendum. Sed hoc non approbo,
quia tunc etiam quoad rem acceptam est dominus in-
uitus, quia, etsi vellet rem accipi ad comedendum, non
ramen ad eum distrahendum vsum, & ad eum finem; &
sic reductur haec voluntas in substantiam rei acceptae,
vt latius explico infra n. 30. Atque in propriis terminis
religiosorum excusant illos à culpa lethali, non autem
à veniali, quando credentes fore, vt superior licentiam
concederet, aliquid accipiunt, vel alienant, quamvis
credant eum modum clandestinum superiori displicitu-
rum, Nauar. comm. 2. n. 20. de regular. Mendoza d. q. 8.
post concl. 7. & concl. 8. Nauarra lib. 5. de restitutione. c. 1. p. 3.
in noua edit. dub. 1. n. 160. Manuel 99. regul. tom. 3. q. 29. art.
10. concl. 7. & art. 11. sine. Leonardus lib. 2. de iust. c. 41. dub.
9. n. 80. Rebellus ea scilicet 3. num. 22. Sic intelligendus est
Gerson 2. p. in responsis ad quasdam quaestiones sibi proposi-
tas in q. penult. alphas 34. lit. S. vbi ait non esse trans-
gressorem voti religiosum accipientem, vel dantem
absque licentia, credentem superiorem conscium eam
daturum; secus si crederet superiori scienti displicitu-
rum. Intelligendus quippe est, quando displicentia non
esset quoad solum modum, sed etiam quoad rem accep-
ptam, & hac ratione dicunt excusari à mortali multa
furta religiosorum, quod superior quoad solum
modum inuitus sit. Tradunt Mendoza ea q. 8. post 7. conclus.
Manuel ea q. 29. art. 11. fin. Et ob eandem rationem Nauar.
comment. 2. n. 20. de regul. Mendoza ea q. 8. conclus. 8.
Graffis 1. p. decif. libro 3. c. 5. n. 34. aiunt posse moniales
retinere munera, quae in scia Abbatissa receperunt, quan-
do norunt Abbatissam licentiam petendam concessu-
ram. Discordant autem DD. allegati circa scientiam hu-
ius voluntatis, vt acceptio clandestina excusetur à mor-
taliam Petrus de Ledema proximè allegatus, & Mo-
lina tom. 2. de iust. dist. 276. paulo ante fin. dicunt non
sufficere cognitionem probabilem, qua accipiens pro-
babiliter credit dominum, vel superiorem concessu-
rum licentiam, si peteretur; sed exigi certitudinem mo-
ralem. Ducunturque, quia quando est sola cognitio
probabilis, possunt hi decipi. Idem sentire videtur Ma-
nuel 99. regul. tom. 3. q. 29. art. 10. concl. 7. ait enim non esse
mortale, quando comperitur, & exploratum est ac-

cipienti eam licentiam concedendam. Sed iure optimo
alij dicunt sufficere probabilem cognitionem, quae ex
iusta credendi causa procedit; secus quando est impro-
babilis, & temeraria, quia ad operandum in rebus mo-
ralibus, satis est haec probabilis cognitio, reputaturque
certitudo moralis. Et ita docent Gerson, & Nauarra
proximè allegati, D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 15. in ius. Rosella
verb. furium. in ius. & ibi Angelus num. 7. Syluester ante q.
1. n. 1. Nauar. *comment. 2. n. 20. de regular. & summa. cap. 17.*
Hifpan. n. 4. Lat. num. 5. vers. 4. Ludouicus Lopez 1. parte
instruit. c. 93. ad finem. vers. necessitas quoque. Mendoza q. 8.
concl. 8. Aragon 2. 2. q. 66. art. 3. paulo post principium. Sayro
in clauis regia. lib. 9. c. 12. n. 2. vers. dicitur inuito. Manuel 2.
tom. sum. 2. edit. c. 1. 47. concl. 2. n. 3. Leonardus lib. 2. de iust.
cap. 41. dub. 9. n. 80. & c. 12. dub. 8. n. 49. Quod si tamen hi
dubij essent de licentia concedenda à domino, vel su-
periore, nullatenus excusarentur à culpa mortali, & res-
tituendi obligatione; tum quia in dubio praesumitur
dominum, & superiorem esse inuitos. l. qui vas. 49. in
prin. ibi; vetare etiam dominum accipimus, etiam eum, qui
ignorat. ff. de furis. Sic Rosella, Syluester, Aragon, Sayro,
Ludouicus Lopez nunc allegati, Nauar. sum. c. 17. Hifp.
n. 4. Lat. n. 5. vers. 4.

Sed haec sententia non caret maxima difficultate.
Primò, quia, vt optimè docet Suarez 3. tom. in 3. p. q. 81.
art. 3. dist. 72. §. 2. col. 2. vers. hinc sequitur, quando valor
actus pender à licentia, oportet hanc praecedere, nec
sufficit ratihabio de futuro, nec praesumptio consensu
postea praestandi; secus quando tantum ad debitum ordi-
nem, & modum, tunc enim sufficit probabilis spes, &
praesumptio consensus pastoris postea approbatur. Et
hac ratione, multis auctoribus allegatis, diximus lib. 3. de
matrim. dist. 35. n. 17. nequaquam sufficere licentiam
tacitam, quae habetur ex ratihabitione de futuro, id est,
qua creditur superiorem approbaturum, & licentiam
petitam concessurum, vt valeant Sacramenta poeniten-
tiae, & matrimonij, eo quod ad eorum valorem exigatur
licentia audiendi confessiones, & assistendi matrimo-
nio. Ergo cum ad validam rei alienae acceptationem, & ad
validam alienationem à religioso factam, exigatur li-
centia superioris, & domini, est opus eam praecedere,
nec satis est ratihabio de futuro, quia creditur licen-
tiam ab eis concedendam. Secundò, quia non ex eo cessat
vinculum legis, quod superior aditus in ea dispensa-
ret, cum id non sit reipia dispensatio. Ergo sufficit, nec
ideo licet rem alienam detinere, aut in alium trans-
ferre, quod dominus, vel superior eam donarent, aut
alienationem permitterent, cum per hoc, nec reipia don-
ent, nec permittant. Quippe cum conditio illa non
ponatur in re, non ponitur quoque id, quod ex ea fe-
queretur; ac proinde videtur requiri, non solum vt li-
centiam concederent, si peteretur, sed etiam vt reipia
consentant concedere, quamvis non petatur, & vt ipsi
nolint cum illis circumstantiis occurrentibus expecta-
re, vt petatur; quemadmodum vt vinculum legis cesset
per epicheiam, exigitur mentem legislatoris esse hoc in
casu, non obligare ad expectantem dispensationem.
Tertiò, quia alias donationes, acceptiones, & vltis, quae
à superioribus solent petentibus concedi, essent licita in
religione non petita venia, quod esset obedientiam re-
gularem euertere. Quartò, quia Metina c. de restitu. q.
12. & Nauar. *sum. Lat. & Hifpan. c. 17. num. 122. & 123.*
Corduba sum. q. 66. vers. ambien nostra, dicunt custo-
des nemoris permittere alicui venationem, aut ligno-
rum caesationem, non excusari à culpa, & restituti dam-
ni obligatione, eo quod credant dominum licentiam
petitam concessurum; at credunt ipsum nolle id abs-
que sua licentia fieri, & Nauar. lib. 3. de restitu. in noua
edit. c. 1. p. 3. dub. 3. n. 180. fin. & Sayro in clauis regia. lib. 9. cap.
16. num. 20. dicunt peccare mortaliter religiosum acci-
ipientem res conuentus suo vsu necessarias, quas super-
rior

rior aditus tenebatur concedere, quando absque licentia accipit: ergo a fortiori idem dicendum est, quando superior non tenebatur dare licentiam. Et Ludouicus Lopez 2.p. instrumtorij conscientia. c. 15. col. 2. concl. 1. ac Manuel 2. tom. summa. c. 3. n. 4. vers. lo sexto digo. aiunt non licere religioso aliquid facere ex prælumpta, ac certo concedenda superioris licentia, quando est etiam certus nolle superiorem, id non petita licentia fieri; & ait Ludouicus Lopez hanc culpam grauem, & in re graui aduersus paupertatis votum.

15 Hæc sunt, quæ valde dubiam, ancipitemque reddunt priorem illam sententiam relatam n. 10. Quare, vt illa verum habeat, debet explicari, quando de presenti est actus in voluntate saltem virtuali, aut habituali superioris, aut domini rei, quò velit id à subdito fieri, quamuis aliquantulum sit inuitus quoad modum, nollet enim id fieri non petita licentia: secus si esset notabiliter inuitus quoad modum. Itaque requiritur credi probabiliter, dominum illius rei, aut superiorem per virtualem voluntatem actu velle, etsi mallet licentiam peti: at non est notabiliter, sed aliquantulum inuitus, eo quod non petatur: tunc enim erit sola culpa venialis, carebitque omni culpa, si nec quoad modum creditur eos non fore inuitos. Quam limitationem satis probant argumenta nam. præcedenti adducta, & alia, quæ attuli lib. 4. huius tractatus. c. 2. n. 7. Hæc autem voluntas quasi actualis deducta ex habituali, seu virtuali, tunc aderit, quando experientia compertum est libenter solita esse superiorem licentiam eam concedere, nec nonabiliter aegre ferre, vt non petatur, & sufficit probabilis cognitio illius, vt diximus num. 13. ex mente aliquorum DD. contra alios; & sic temperandæ sunt doctrinæ authorum, quas n. præced. ratione quarta attulimus contra priorem opinionem. Sed adhuc restat respondere ad alias rationes ibi adductas. Ad primam, & secundam responderetur, non eo rigore rem hanc accipiendam, vt docent DD. de iurisdictione ad Sacramentorum valorem petita, vel de legum dispensatione. Ad hæc enim exigitur verè actualis voluntas expressa, aut tacita, quæ fati habitudo de presenti, aut præterito appellatur, vt explicauimus lib. 3. de matrim. disput. 35. n. 20. & 21. nec sufficit hæc quasi actualis voluntas deducta ex habituali, & virtuali, ac iaculata in illa. Quia tantum in hoc casu petitur, ne dominus, & superior sint proprie acceptam, inuiti, sed quoad solum modum, & quoad hunc non notabiliter, quod facti reperitur, vbi adest hæc quasi actualis voluntas sic explicata. Ad tertiam responderetur, non euerit obedientiam regularem, quando hæc quasi actualis voluntas concurreret.

16 Secunda conditio petita in superioris licentia, vt excuset religiosum à transgressione voti paupertatis, est, vt ea licentia sit voluntariè concessa; quare si precibus valde importunis concedat superior aliquid accipere, vel retinere, non excusatur religiosus à transgressione voti paupertatis, quando reuera superior inuoluntariè, & vt importunitatem repellat, consentit, aliter omnino repugnaturus, quia ea non est licentia, sed violentia, vt optime dixit D. Bernardus de consideratione ad Eugenium. Præterea, quia preces importunæ, quoties illis cessantibus rogatus id non efficeret, sed importunitate quasi victus, & vt eam repellat, id facit, efficiunt mixtum inuoluntarium, & conditionalem nolitionem: secus quando importunè rogatus, postea libentissimè exequitur, vt probauit lib. 4. de matrim. disput. 10. n. 4. & ita Peccat additioibus ad Seguram l. 1. §. si vir. num. 118. ff. de acquir. possess. dixit licentiam contrahendi, quam vxor precibus importunis à viro extorquet, non esse legitimam, nec censeri virum concorsile.

Similiter, si metu, aut dolo licentia illa extorqueatur, non excusat religiosum à vitio proprietatis, quia ea non est voluntaria. Sic Nauar. comment. 2. n. 21. corol. 7. de regul. quod constat ex dictis n. 4. vbi probauimus taciturnita-

tem superioris, quia permittit aliquid recipere, vel expendere subditum, quia timore, aut verecundia ductus non audeat contradicere, minimè esse licentiam excusantem subditum; nec requiritur, vt timor hic sit cadens in constantem virum, & sit satis esse timorem leuem. Nomine autem doli intelligi, quando subditus fingit rationes, vt sibi aliquid concedatur, vel tacet ea, ob quæ credit superiorem negaturum licentiam, quando ea taciturnitas, aut falsi expressio, talis est, vt redderet dispensationem subrepticam, quod quando contingat, non est huius loci explicare, sed satis explicuimus libro 8. de matrimonio. disput. 21. quia ea licentia est instar cuiusdam dispensationis.

Simili etiam modo non excusatur religiosus à transgressione voti paupertatis, quando aliquid retinet ex licentia superioris, non liberè, sed quasi coactè concedentis, eo quod timet religiosum illum, qui Prælati non permittere magnas fundit querelas, & murmurat, tanquam iniuria affectus; quippe licentia hæc non est voluntaria, sed permissio coacta ad vitandum maius malum. Constat etiam ex dictis n. 9. & ita tenent Catholici de profess. monastica. lib. 1. ar. 11. Cordub. sum. q. 54. fil. 139. col. 2. vers. yçiero estia opinio. Nauarra lib. 3. de restitutione. c. 1. in noua edit. p. 3. dub. n. 161. Manuel qq. reg. tom. 3. quæst. 29. ar. 1. corol. 2. Leonardus lib. 2. de iustit. cap. 4. dub. 5. n. 25.

Tertia conditio petita in superioris licentia, vt excuset subditum, est, eam ex legitima causa concedi. Nam constat apud omnes DD. duplici n. sequenti allegandos, & superiorem concedentem licentiam religioso prodigè aliquid expendendi, vt in vsus superfluos, aut vanos, & sic absque iusta causa, & subditum ea licentia vtentem peccare, quia, vt numero 18. probauimus, superior nequit eam licentiam dare, nec implere in eos vsus expendere.

Controuersia autem inter DD. est, an religiosus hic expendens aliquid in vsus vanos, & superfluos, aut turpes, ac subinde absque iusta causa, sit proprietarius, & consequenter peccet contra votum paupertatis? Quidam negant eum esse proprietarium, quod nil vsurpet absque superioris licentia, paratèque sit ad nutum superioris omnia relinquere. Sic docere videntur Ioan. Andre. cap. cum ad monasterium. num. 22. de statu monachorum. & ibi Abbas n. 8. Holtienus num. 7. vers. quod si proprietarius. Cardinalis ibi. §. prohibemus. n. 2. q. 3. Felinus c. cum M. n. 26. vers. eadem realsumus de consuetudinibus. Tabiena in sum. verb. religio. q. 44. n. 45. ad finem. Passarellus in compendio priuilegiorum fratrum Minorum. post c. 43. de proprietate abdicanda paulo post principium. Et in propriis terminis docent Vbertus, quomodo refert, & sequitur Turrecrem. c. non dicitur. 12. q. 1. ar. 2. n. 4. & 5. D. Anton. 3. p. tit. 16. c. 1. §. 11. sine. Syluester verbo religio. 6. q. 7. fin. Tapia aubien ingressi. verb. ipsi ingressi. c. 3. n. 50. C. de sacros. Eccles. Graffis 2. p. de c. lib. 3. c. 19. n. 30. & 1. p. lib. 3. c. 5. n. 48. & 61. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 12. questione 1. Leonardus lib. 2. de iustit. cap. 4. dub. 9. num. 79. vers. 11. dicitur autem Turrecrem. D. Anton. Graffis co. cap. 19. num. 36. esse tunc peccatum auaritiæ in subdito.

Ceterum existimo id peccatum esse proprietatis aduersus paupertatis votum. Ducor, quod Prælati religionis non sit dominus bonorum monasterij, nec eorum quæ dantur religioso, sed administrator; ius autem non concedit illi administrare ad vsus profanos, & vanos, sed tantum ad necessarios, & honestos. Ergo in ea facultate, concedendæ excedit limites sue potestatis, ac proinde licentia non est verè licentia, sed irrita, & nulla, tanquàm concessa à non potente dare, vt optime docent Nauarra lib. 3. conf. 1. edit. tit. de regul. conf. 75. n. 33. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. n. 33. & Molina tom. 2. de iustitia. disput. 276. col. 3. vers. religio vsus in conuentu. Non igitur ea excusat religiosum à vitio proprietatis, sed perinde est, ac si absque licentia id efficeret. Secundò, quia fatetur

ur DD. vt n. 3. videbimus, accipientem à religioso rem in vsus turpes, & vanos ex superioris licentia teneri restituere. Ergo ea licentia nullum alienandi ius religiosum tribuit, aliis accipienti à restitutionis vinculo liber esset. Tertio, quia hic religiosus vitur ea re contra voluntatem summi Pontificis, qui est supremus omnium religiosorum Prælati: nam in Concil. Trid. sess. 25. c. 2. de regul. decernitur, vt supellex religiosorum statui paupertatis, quam professi sunt, sit conueniens, nihilque in ea superfluum sit. Et ideo hæc sententiam sustinent Maioris 4. d. 38. quæst. 9. in 3. concl. & arg. 1. contra 63. concl. Theodoricus, quem refert, & sequitur Dionysius oper. de reformatione claustr. ar. 5. Nauarra comment. 2. n. 21. de regul. Nauarra lib. 3. de rest. ar. 1. in noua edit. p. 3. dub. 1. n. 68. corol. 3. Graffis sibi contrarius 2. p. de c. lib. 3. c. 19. n. 15. 26. & 34. Tapia sibi contrarius eodem verb. ipsi ingressi. c. 3. n. 59. & similiter videntur sibi contrarij Azor eodem c. 12. q. 2. fin. & Leonard. eod. dubio 9. num. 79. vers. 9. aiunt enim huiusmodi religiosum peccare contra votum paupertatis: nam peccare contra hoc votum, est vitium proprietatis.

22 Ex quo deducitur primò, etiam ipsum Prælatum expendentem in vsus vanos, & superfluos, aut turpes, ac proinde absque iusta causa, peccare contra votum paupertatis, & esse proprietarium, quod probant rationes num. præced. adductæ, & tenent Maioris, Nauarra, Tapia, Azor numero præcedenti allegati. Idem Nauarra libro 3. conf. in 1. editione. & de regular. conf. 75. num. 41. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. num. 42. & comment. 3. n. 27. de regular.

23 Vt cumque tamèn hoc sit, dicendù est, peccare lethaliter religiosum expendente notabilè quantitatem extra vsus necessarios, & pios, quamuis ad sic licentia superioris, quia ea non est legitima. Atque ita docent Mendoza in suis quodlibetis. q. 8. c. 6. Nauarra lib. 3. de rest. c. 1. in noua edit. p. 3. dub. 1. n. 168. corol. 3. Manuel qq. regular. tom. 3. q. 19. ar. 11. quare Maioris allegatus n. 18. in illo arg. 1. contra 6. concl. appellauit verbale discrimen inter vtramque sententiam; & committere quoque ipse Prælati peccabit mortaliter hanc licentiam concedens.

24 Immo nec Prælati cum conuentu poterit hanc licentiam concedere, quia licet conuentus sit dominus eorum bonorum, hoc dominium est restrictum per votum paupertatis, & Ecclesie constitutionem. Sic Nauarra comment. 2. de regular. n. 23. corol. 12. Mendoza in suis quodlibetis. q. 8. ar. 6. Leonard. lib. 2. de iust. c. 18. dub. 11. n. 83. & 84. Manuel qq. regul. tom. 3. q. 29. ar. 11.

25 Similiter etiam fatendum est, religiosum sic malè expendentem ex superioris licentia, non incurrere penas proprietatis, quia ea statuta sunt contra religiosos absque omni superioris licentia peculium tenentes. Sicque fatetur Nauarra comment. 2. n. 21. de reg. Anton. Cucus lib. 3. instit. maior tit. 1. num. 116. & consequenter etiam dicendum est, nec ipsum Prælatum sic superflue expendentem incurrere prædictas penas, quia si licentia ab ipso concessa subditis est valida ad eum effectum, vt liberentur à proprietarij penis, liberabitur quoque ipse sic expendens, quippe eadem licentia vii potest, quam ipse subditis concedere solet.

26 Secundo deducitur, quid dicendum sit de Prælati expendente, aut possidente aliquid contra præscriptum vsus regulæ, & de subditis sic expenditibus, aut possidentibus ex superioris licentia. Maioribus vtroque loco allegatus num. 18. affirmat hos esse proprietarios: sed Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 12. q. 7. vers. si quaras iudem, ait aliquibus hoc nimis rigidum videri, eo quod non quidquid regula præscribit, ad vota pertineat, & ipse nihil definit, sed concludit (quidquid in hoc sit) oportere religiosos cautos esse, & rebus vti, non vt omni voto solutos. Sed sic distinguendum censet: si superior ille possit in ea regula dispensare, adquire iusta dispensandi causa, nec est contra votum, nec culpa aliqua: at

si nequeat dispensare, aut non adit iusta dispensandi causa, est contra paupertatis votum, quia tunc expenditur, aut possidetur res absque legitima licentia, & causa.

Tertio deducitur, non esse in bono statu Prælatum, qui in quantum potest absque graui scandalo, non nititur religiosus in communi viuere, ac superfluos vsus vitare, nec esse in bono statu subditos resistentes, non quia nequeant sufficienter viuere, sed quia voluit abundare, & liberius disponere, quia est contra paupertatis votum. Sic D. Anton. 3. p. tit. 16. c. 1. §. 11. fin. Syluest. verb. religio. 6. q. 7. sine.

Quarto deducitur, peccare grauius religiosum, qui ita abundanter expendit communitatis bona ex superioris licentia, ita tamen vt reliqui religiosi patiantur necessitatem, grauiusque peccare superiorem, qui eam licentiam concedit, quippe est dispensator eorum bonorum iuxta cuiuslibet indigentiam, vt potest quæ toti communitati destinata sunt. Ita relato Victoria docet Ludouicus Lopez 1. p. instrumtorij conscientia. c. 15. col. penul. vers. superaddit. & Manuel 2. tom. summa. cap. 31. n. 6. vers. lo decimo digo, & ait cum Ludouico Lopez, tantum posse esse excessum, vt sit mortalis.

Quinto deducitur, quid sentiendum de recipientibus aliquid à religioso ad vsus turpes, aut vanos, aut superfluos, an teneantur restituere. Bañez 2. 2. q. 62. ar. 5. dub. 5. vers. aduertendù est. & Ludou. Lopez lib. 2. de cõtract. c. 40. col. antepen. vers. an autè religiosus, aut religiosum habentem sui Prælati licentiam ad aliqua in vsus, qui sibi placuerint, expendenda, non admittere iniustitiam peccatum in vsus turpes expendendo, nec metreticam ab eo accipientem teneri restituere, quia habita superioris licentia id expendit. Immo Rebullus tract. de iustitia. parte 2. lib. 1. 2. questione 4. scilicet. 2. num. 6. dicit religiosum habentem licentiam ad expendendam aliquam pecuniam in suam honestam recreationem, peccare, si ludis vitis, aut aliis vsibus illicitis expendat: ac lucrantem non teneri restituere, quia licet modus alienandi sit contra voluntatem superioris, non tamen ipsa alienatio secundum se, ita vt eam irritam esse velit; quod tanto magis inquit præsumendum esse quoad religiosos, quanto magis restitutio hæc, si fieret, cederet in religiosi, & religionis infamiam.

Ceterum dicendum est, esse peccatum iniustitiæ, & teneri accipientem ad vsus vanos, superfluos, ac turpes restituere. Ratio est, quia cum Prælati vsus eorum bonorum religioso concessit, non est censendus ad huiusmodi alienationes tribuisse facultatem, quod in generali concessione non censentur ea concessa, quæ denegantur, si in particulari fuissent proposita. reg. in generali. 81. de reg. iur. in 6. Præterea, quia cum superior eam licentiam concedere nequeat, saltem absque graui culpa, non est in dubio præsumendum velle eum generaliter licentiam concedendo, comprehendere hos vsus illicitos, sed eos solos, qui religiosorum paupertati contententur. Præterea, quia, vt optime ait Suedus de alimentis. tit. 8. priuileg. 79. n. 2. quamuis monachus ex licentia Abbatis, aut Pontificis aliquid habeat, non censetur habere, vt omnino ad libitum disponat, sed vt deest iustum administratorem. Tandem, quia in ea distributione non tantum est superior inuitus quoad modum, sed etiam quoad substantiam, vt si quis de alicui pecuniam, vt inter pauperes distribuatur, inuitus est quoad substantiam, si in diuites distribuatur, & proinde, & distribuens, & accipientes peccant contra iustitiam, & restituere tenentur. Atque ita docent loquentes de datis pro actu turpi, nec distinguentes an sint bona monasterij, an ab aliis data religioso illi. D. Anton. 3. p. tit. 16. c. 1. & §. 11. notab. 4. Syluest. verb. religio. 6. q. 7. notabilis 2. & loquentes de peculio concessio religiosi ad vsus proprii, ita vt monasterij non possit capere sibi, & quando religiosi dant pro actu turpi, docet idè Molin. Societatis Iesu tom. 1. de iust. disp. 140. col. 9. vers. si aliquid restant. Manuel qq. reg. tom. 3. q. 25. ar. 3. fin.

fin. & agens de bonis, quæ externi dant religioso, & quando ipse dat pro actu turpi, docet idem Molina eodem tom. disp. 94. col. 9. vers. si quid fornicaria. & loquentes de donatione pro actu turpi, ex peculio sibi concessio, tenent idem Manuel 2. tom. sum. 40. n. 4. & Navarra lib. 3. de restit. c. 1. in noua edit. p. 1. dub. 3. n. 183. Sayro clauis regia. lib. 9. c. 16. n. 22. & idem docet Molina tom. 2. de iust. disp. 276. ad fin. loquens de eo, quod religiosus existens in studio subtraxit suæ debite sustentationi ex concessis ad illam, & id expedit cum meretricibus, vel in aliis flagitiis; & melius eadem disp. 276. col. 3. vers. religiosus in conuentu, ubi loquitur de religioso viuente in conuentu, siue extra, cui liber aliquorum bonorum vsus concessus est, vt stipendij cathedræ, aut alterius muneris, cui ministrat, vel cui certa bonorum conuentus portio quotannis esse concessa, vt illa contentus, nihil amplius petat; vel cui certi annui redditus, siue de bonis conuentus, tanquam benemerito, siue à parentibus, siue à consanguineis, siue ab aliquo alio ex consensu Prælati, aut ex summi Põtificis dispensatione dati sunt ad vsum, & dispositionem suam, & infumat aliquid cum meretrice, aut alio modo peruerso, dicit teneri accipientem restituere, & disp. 520. paulo post principium, ubi loquens de religioso, qui est in studio, vel in alio loco, ubi negotia aliqua gerit, & sustentatur à monasterio, tacite esse ei permillum, aliquid infumere in aliqua honesta recreatione, etiam ludendo; at si ludat ludo indecenti, aut interdico religiosi, teneri lucrantem restituere, quia licentia tacita ad hunc illicitum ludum non extenditur, quia peccat Prælati eam expresse concedens. Et idem tenent à fortiori, quos referam duplici n. sequenti affirmantes idem dicendum, etsi ad sit licentia expressa superioris, immo & ipse superior sic expendat. Eiusdem tenentia videtur Azor tom. 1. instit. moral. lib. 1. c. 12. q. 5. fin. ubi ait religiosus nequire in vsus vanos, & turpes aliquid expendere, & accipientem ab illis teneri restituere: quamuis enim non explicet si absque licentia id faciât, at in hoc casu clarè loquitur, quia si deesset licentia, non erat cur explicaret vsus vanos, & turpes, tanquam quid speciale; idem enim esset de vsibus honestis. Et quamuis DD. hi loquantur de vsu turpi cum meretrice, at verè id sentit de quibuscumque vsibus in rebus vanis, & superfluis statui religioso, & que ipsam dedecet. Et ita Molina explicuit in ludis honestis religioso, vel aliis turpibus, & DD. n. sequenti, vt ibi notauimus, allegandi explicant, quando vsus non sunt pij, nec necessarij religioso, quia omnes illi censentur turpes respectu illius; ac militat eadem ratio, quippe superior nequit licite eam licentiam dare.

31 Immo, si expressam superioris licentiam haberet religiosus expendendi in eam rem turpem, adhuc teneretur accipiens restituere, quia, vt probauimus n. 18. Prælati caret potestate eius licentiam concedendæ, ac proinde tanquam non concessa à non habente potestatem, est irrita. Et id docet Nauar. lib. 3. consil. in editione. tit. de regularibus. consil. 75. n. 33. in 2. tit. de statu monachorum. consil. 3. n. 33. & loquitur generaliter de bonis, quando pecunia illa non expenditur à religioso ex licentia superioris, in utilitatem monasterij, aut vsus pios, aut iustos remuneratorios, quia, inquit, est irrita licentia superioris, ad alios vsus concessa, & Navarra lib. 3. de restit. c. 1. in noua edit. p. 3. dub. 1. n. 168. fin. & 169. corollar. 3. loquens de peculio concessio religiosi ad vsum, dicit se nescire exulare accipientem à religioso, præterquam ad vsus necessarios, & pios, quantumvis expressam expendendi extra hos vsus licentiam à superiore habeat, & Leonardus lib. 1. de iust. c. 4. dub. 8. n. 73. in 1. vbi generaliter loquitur de bonis, & quando in res turpes expenduntur, & Molina tom. 2. de iust. disp. 276. col. 3. vers. religiosus in conuentu, & loquitur de bonis quomodocumque concessis religioso, & de quocumque vsu turpi, vt retulimus ex ipso in hoc loco, n. præced. atque idem tenent DD. n. sequenti alle-

gandi, dicentes etiam acceptum ab ipsomet superiore ad vsus turpes esse obnoxium restitutioni; si enim ipse met non potest valide sic expendere, minus poterit alteri validam sic expendendi licentiam concedere. Et idem ferè apertè dicunt D. Anton. & Syluest. n. præced. allegati, loquentes, quando acceptum fuit pro actu turpi, licet non exprimant, quando licentia fuit specialis ad male expendendum. At D. Anton. quem ibi Syluest. refert, videtur expressè etiam in hoc casu loqui: ait enim concedentem licentiam peccare, & vrentem eam, & accipientem teneri restituere: at si licentia non esset specialis ad hunc abusum, superior concedens non peccaret: nam, vt probauimus n. præced. licentia generaliter concessa intelligitur ad vsus licitos.

Arque si ipsemet superior expendere aliquid in vsus hos turpes, teneretur accipiens restituere, quod probant rationes adductæ num. 18. & 19. vbi probauimus, etiam ipsum superiorem sic expendentem esse proprietarium, neque ad id extendi etiam valide vsum potestatem. Præterea, quia, vt rectè ait Molina statim alegandum, superior religionis, nec de bonis monasterij, nec de bonis, quæ ab aliis accipit, facultatem habet quidquam conferendi ad eum finem, cum nil efficeret sibi proprium valeat, impediendo id voto paupertatis, quo adstrictus est, neque præsumpta suorum superiorum voluntas sit, vt cuiusmodi res sic alienet; & ita docet Abulens. in cap. 6. Matth. q. 37. vers. & tunc dicendum est. & vers. non sit autem distinctio, ait non esse distinguendum ex quibus bonis fiat donum, vel donatio meretrici. Idem docet Nauar. comm. 2. n. 21. de regular. loquens de Abbate prodigente redditu monasterij in malos vsus, & profanos, & idem eodè modo loquens tradit Leonard. lib. 2. de iust. c. 18. dub. 11. n. 83. & idem docet idem Leonard. tractans etiam de propriis redditibus, & de rebus vanis, vt ad ditandos amicos, eodem lib. 2. c. 4. dub. 5. n. 29. & Molina loquens de datis per superiorem meretrici, siue de bonis monasterij, siue de bonis ab aliis sibi donatis, tom. 1. de iust. disp. 94. col. 9. vers. si quid fornicaria, & loquens de superiori, qui etiam de licentia conuentus dat consanguineis inordinatè, & absque iusta causa, vel meretrici, tom. 2. de iust. disp. 276. col. 2. vers. illud verò. & pro hac sententia sunt DD. n. præced. allegati: si enim nequit subditus valide sic alienare ex superioris licentia, nec poterit ipse superior.

Hæc tamen sententia dupliciter limitanda est. Prius, quatenus diximus accipientem ob causam turpem à religioso, ex legitima Pontificis licentia extra monasterij viuente, teneri restituere, intelligendū est, nisi commoditatem, & administrationem bonorum habeat independentem à monasterio suo, & à Prælati; tunc enim etsi malè faciat sic expendens, accipiens non tenetur restituere. Sic Molina tom. 2. de iust. disp. 520. paulo post princip. An verò hoc etiam limitandum sit in processu eiectionis à religione, & qualiter illi teneantur voto paupertatis, satis diximus, & de religioso beneficiario, aut Episcopo diximus.

Posteriùs limita, nisi secularis daret aliquid monacho, non sibi retinendum, nec ad libitum consumendum, sed vt cum aliqua fornicaretur, & solueret fornicationis pretium; tunc enim meretrix ab ipso accipiens non teneretur restituere monasterio, quod eam pecuniam non à religioso, sed à seculari illo censetur recepisse, & religiosus fuit solum exequutor, nec aliquam causam sibi acquirendi habuit monasterium. Et ita fatetur Abulens. in c. 6. Matth. q. 37. vers. non sit autem distinctio, qui ait eam restituendā dari. Sed hoc caret fundamento, quia dans potest transferre dominium, & mulier acquiritur. Quare nec existimo religiosum hunc fuisse transfegorem voto paupertatis, sic accipiendo pecunias illas, absque superioris licentia, cum nihil sibi acciperet, nec pro suo libito distribuendum, sed in eum vsum determinatum, ex quo nulla sibi commoditas confurgit: & ita innuit Abulens. ibidem; ait enim eam pecuniam, nec monacho, nec monaste-

monasterio acquisitam esse, sicut dicemus infra, non esse contra paupertatis votum accipere absque licentia pecunias in pauperes distribuendas.

36 Tandem superest circa hanc conditionem explicare, quando censetur infra causam huius licentiae, & qui sint vsus, ad quos potest concedi. Breuiter dicendum est, causam iustam esse, quando conceditur religioso licentia expendendi aliquid in vsus pios, vel in remunerationem beneficiorum acceptorum, quia decet religiosos gratos esse, ac pijs operibus intendere. Sic Nauar. lib. 3. consil. 1. edit. tit. de regular. consil. 75. n. 33. in 2. tit. de statu monachorum. consil. 3. n. 33. Corduba sum. q. 54. dub. vlt. dicto 1. Ludou. Lopez 1. p. instr. conf. c. 155. col. 2. vers. causæ autem piæ. & lib. 2. de contractibus. c. 40. col. 3. Molina tom. 2. de iust. disp. 276. col. 2. vers. illud verò. Emmanuel Sà verb. religio. n. 48. Inter hæc autem pia opera numeratur expendere aliquid pro sacris faciendis, vel pro nuptijs pauperum, vt bene docet Corduba, & Ludouicus Lopez ibi. An verò possit dare propinquus diuitibus, dicemus infra. Similiter est causa iusta, quando datur licentia religioso expendendi aliquid ad vsus proprios, qui arbitrio prudentis non sunt superflui, sed decentes, vt pro libro, vestitu, vel libris emendis; quod omnes fatentur. Immo, quamuis statutum sit in religione, vt quod unicuique religioso datur, cedat in communitatis vsum, potest superior concedere hanc licentiam, quia cum religiosus sit postrema communitatis pars, quod in ipsius vsus expenditur, dicitur in vsum communitatis expendi. Sic Nauar. vtroque loco allegat. eodem n. 33. Emmanuel Sà verb. religio. n. 49.

37 Hinc deducitur, licitum esse concedere religioso sua arte comparanti multa monasterio, vt moderanti cathedrali, vel quia multa bona attulit seculo ad monasterij, vt donet, dum viuunt, cognatis, amicis, aut aliis non diuitibus, sed pauperibus, vel ad sacra faciendâ, vel ad instituentiam capellaniam, vt vel sic ceteri animosiores euadant ad similia bona acquirenda. Sic Nauar. commen. 2. n. 58. de regul. & de redditibus eccles. q. 3. in 1. edit. n. 28. in nouiss. q. 3. monio 1. n. 4. Ludouicus Lopez 1. p. instr. conf. c. 155. col. 2. vers. pendit.

38 Sola autem iusta causa concedendi licentiam ad mandandum extra monasterium, religioso, non est iusta causa concedendi, vt quæ sit conuertat in vsus suos. Sic Nauar. eod. comm. 2. n. 40. quod intelligendum est de vsibus non necessariis, nec decentibus.

39 Vltima conditio requisita ad licentiam, est, vt concedatur à legitimo superiori potenti eam concedere. Circa quam est duplex difficultas. Prior est, quid sit hic superior, eam licentiam dare potens. Et quidem constat hanc licentiam posse concedi etiam ab immediato monasterij superiore, quia est verus superior, veramque bonorum conuentus administrationem habens; in quo consentiunt omnes DD. allegandi, potestque hic licentiam totius, solumque quantitatis alienandæ, quam ipse alienare poterat, concedere.

40 Hoc tamen temperant aliqui. Primò, nisi religiosus ille professionem emisisset in manibus Generalis totius ordinis, vel alterius nomine eiusdem, quia tunc ille solus potest hanc licentiam concedere, sicut in simili habes supra. Sic Grassus 2. p. de off. lib. 3. c. 19. n. 5. Sed hæc limitatio minime placet, sicut eam ibidem reiecitimus.

41 Secundo temperant aliqui, vt intelligatur de superiore conuentus, vbi religiosus est hospes, non est prope illius Prælati. Quæ ratio cum vniuersaliter procedat in ceteris religionibus, in omnibus enim requiritur licentia proprii Prælati, idem in omnibus illis dicitur

dum est, nisi in aliqua specialis constitutio esset, vt hospites subint obedientiam superioris illius conuentus, sicut & reliqui, qui in eodem commorantur, qualis est in Societate Iessu, vt constat ex regula penultima inter cõmunestine enim esset legitimus superior ad hanc licentiam concedendam, superior illius conuentus, in quo religiosus est hospes, cum religiosus hic in omnibus illi sublit. Quod autem cessante hac constitutione nequeat Prælati illius hospitij, exinde etiam constat, quia Episcopus loci, in quo quisquam ad tempus hospitat, non potest dispensare eum illo, vt probauimus lib. 2. de matr. disp. 2. n. 13. Sed sicut ibi diximus requiri habitabile, vel habere animam habitandi ibi maiori parte anni, vt censetur quis subditus illius diecesis, possitque Episcopus cum illo dispensare; ita dicendum est de religioso hoc hospite existente in eo conuentu maiori parte anni, vel habenti animam habitandi.

Temperat aliq. vt superior immediatus possit licentiam concedere ad expendendâ decem ducata, & non plus ad pijs causas, quod licentia plus expendendâ ad Provinciali pertineat, quia habet iurisdictionem quasi Episcopalem. Sic Corduba sum. q. 54. dub. vlt. dicto 1. Ludou. Lopez 1. p. instr. conf. c. 155. vers. 1. quod in alijs religionib. & lib. 2. de contract. c. 40. col. 2. vers. circa religiosi. Nauar. lib. 3. de restit. c. 1. p. 3. in noua edit. dub. 1. fin. n. 169. & loquitur Corduba, & Ludou. Lopez de bonis monasterij, vel de pecuniis concessis ad vsus religiosiorum. Sed Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 1. q. 4. refert aliquos sentire, superiorè posse in hæc opera expèdere, & cõsequenter licentiam expèdendâ subditis dare, in singulis mensibus, duorum, vel trium aureorum summâ; alios autè sentire, singulis annis decem, aut duodecim, aut quindecim aureos, alios autè sentire, et hæc arbitrio prudentis remittendam, pro magnitudine redditu, & pro multitudine, vel paucitate pauperum. Et hæc sententia tanquã relata in vltimo loco videtur ipse amplecti: idque iure optimo, quado enim cõsuetudine, aut statuto religionis illius, aut precepto superioris mediati non est restricta facultas immediati superioris, nõ est, cur ad certâ summâ ardeatur, & ad ampliorè aduentus sit Provincialis; sed qualis que sit superior, potest concedere licentiam ad quantitatè moderatè arbitrio prudentis elargiendâ. Hæc autè moderatè perpeñdâ est ex causa elargiendi, & ex quantitate redditu, & necessitate pauperum. Et Médoza in suis quadiuersis. q. 8. concl. 1. reprobatã priori sententiã, ait in cõsuetudine, vel peculiari statuto, in vnaquaque religione taxarum esse, quantum liceat superioribus alienare; & Molina tom. 2. de iust. disp. 276. col. 2. vers. illud verò, ait, quantitatem hanc spectandam esse iuxta facultates monasterij, consideratque ceteris concurrentibus, & ordinariis, & quæ sint in illa religione circa quantitatem hæc. Et quamuis Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. q. 4. postquam retulit, quid poterant dare superiores, & inferiores de eorum licentia, asserit totum id esse correctum per proprium motum Clementis VIII. de non largiendis numeribus per religiosos, in quo declaratur, quid possint dare, & quæ formula seruanda, nec paupertatis votum violetur. Sed in Hispania supplicatum est Pontifici, quod hanc motum proprium, & in ea penitus receptum est, sed statui iuri communi.

Posterior difficultas est, aut Abbatissa possit monialibus licentiam eandem circa hoc cõcedere, quam potest Prælati religionis suis subditis; Pars negans videtur probari, quia Abbatissa non est propriè Prælati, sed est quasi materfamilias, vt diximus supra. Quare videtur ad solas res communes ad gubernationem domesticam, necessarias occurrentes, posse concedere monialibus licentiam expendendæ; præterea, quia c. omne. in princip. de statu regular. in 6. interdicitur ingressus in monasteria monialium, nisi ex superioris licentia; & tamen Joan. Monachus ibi. n. 1. Dominicus n. 10. Francus n. 5. dicunt eam licentiam non posse per Abbatissam concedi.

44 Ceterum existimo, eandem quoad hoc posse monialibus licentiam concedere, quam potest Prelatus religionis sui religiosus, nisi ex consuetudine, aut constitutionibus illius religionis, aut precepto superioris Prelati arctata sit eius facultas. Ducor, quod Abbatissa habeat liberam honorum sui monasterii administrationem, sicut Abbas, vt docent Abbas c. 2. num. 4. de his, que sunt a Prelato. Bald. in funda. c. in princ. n. 16. de his, qui feudum dare possunt, & ibi lafon n. 6. per illum textum decidentem posse Abbate, vel Abbatissam bona sui monasterii in feudum dare. Decius reg. famina. n. 8. ff. de reg. iur. & e. cum dilecta in noua edit. n. 26. super glof. verb. ratione administrationis. de confirmatione vtili. Quare ait Abbas eod. n. 4. non obstante lexu femineo, disponi res monasterii per Abbatissam, & moniales, sicut per Abbates, & suos religiosos: atque Cardinalis conf. 17. n. 5. & Nauar. comm. 3. n. 4. vers. ampliatu hoc de regularib. aiunt, colligentes id ex c. dilecta in iuncta glof. verb. iurisdictioni. de maior. & obed. vniuersam tam temporalem, quam spirituales administrationem monasteriorum monialium pertinere ad Abbatissas, vel Priorissas, nisi quoad ea quorum femina est incapax. Atque ita Cardinalis eod. n. 5. defendit posse monialem dare alteri moniali de licentia Abbatissae cellam, suis vibus deputatam, cum omnibus ornamentis, suppellectilibus, & aliis ad dictam cellam pertinentibus; & Anton. Cucus lib. 3. infra. maior. tit. 4. n. 64. & Manuel 99. regular. tom. 1. q. 17. art. vlt. fin. dicunt, non minore administrationem habere Abbatissam, quam Abbatem, & Rota Romana in nonisimo. p. 2. dec. 126. n. 1. 2. ait, posse monialem de licentia Abbatissae, vel ordinarij retinere propria, vbi Abbatissam ordinario comparat: & Sorbus in compendio priuilegiorum Mendicantium. ver. b. dare, in declaratione motus proprii de largitione munerum. fol. 284. notat. 4. ait Abbatissam esse superiorem ad concedendam largiendi licentiam monialibus, & Corduba, ac Ludouicus Lopez n. 3. allegat eandem potestatem concedit Abbati immediato conuentus, & Abbatissae, dicentes vtrumque solum expendendi decem ducata concedere posse licentiam. Immo Corduba sum. q. 5. 4. dub. vlt. dicto 3. & Ludou. Lopez 1. p. instructorijs consuetudinibus. c. 15. col. penult. & lib. 2. de contrahibus. c. 40. col. 4. vers. tertio dicimus. Vega 2. tom. sum. c. 32. casu 19. Manuel 1. tom. sum. in 2. edit. c. 90. n. 9. concl. 4. dicunt Abbatissam posse concedere monialibus licentiam habendi peculij, quando potest superior religionis illam concedere: & Gregor. Lopez l. 14. verb. proprietas. 7. p. 1. & Barthol. à Ledelma in sum. Sacramentorum tractatu de penitentia, vbi de clauibus. diff. 4. fin. tradunt posse Abbatissam concedere monialibus facultatem conuertendi in proprios vsus, que propriis operibus acquirunt; & reddit hanc rationem Bartholomaeus à Ledelma, quod ea sit dispensatrix, ac moderatrix bonorum monasterij; & ideo potest materiam voti paupertatis determinare. Tandem quod e. vnic. in principio de statu. regul. in 6. & in Trid. sess. 25. c. 5. de regularib. interdicitur ingressus in monasteria monialium absque superioris licentia: & tamen Nauar. sum. Hist. c. 28. addit. 2. ad n. 143. c. 35. defendit hanc licentiam posse ab Abbatissa concedi, quod sit verè superior. Nec obstat DD. n. praeced. allegatos sensisse contrarium in hoc casu, quia id non probant, eo quod Abbatissa non sit superior, sed quia ipsa quoque ad clausuram teneatur; que ratio quam fragilis sit, quis non videat?

SVMARIUM.

In accipere aliquid religiosus absque superioris licentia, sit contra votum paupertatis. & cui res sic accepta tradi debeat? n. 45. & ibi remissus, an peccet accipiens donationem, aut legatum absque licentia, non vt sibi querat, vel retineat? n. 46. An recipiatur ab alio religioso eiusdem conuentus? n. 46. In scribere, aut recipere lucras, infuso superiore, aut munia, sit contra votum paupertatis? n. 47.

Quid si religiosus accipiat rem illam, apud alium retinendam, vt pro libro suo? n. 48.
 Quid si solum accipiat, vt librum accomodatam absque licentia, vel quando cum licentia sit accipit religiosus pacis inuito cum seculari, vt apud ipsum seculariter maneat dominum, ne superior sibi auferat? n. 49.
 An sit contra paupertatem petere, religiosum absque licentia ab aliquo, vt deponat pecunias apud exteriorem, vel ipsummet religiosum, vt quando religiosus indigerit, petat facultatem vtendi a superiori? n. 50.
 Quid si religiosus accipiat absque licentia, habens animum non vtendi absque ea, sed expectat alterius superioris licentiam? n. 51.
 Quid si religiosus rem absque licentia petat, animo non accipiendi absque licentia? n. 52.
 Quid si ea, que recipit religiosus, sint comestibilia? n. 53.
 Quid si necessaria ad vitium, vel sibi imo, accipiat ex conuentu, vel ab externis, vt sua necessitati prospiciat, cui superior non consulit? n. 54.
 Quid si religiosus aliquid firauit ab externis, vel ab ipsis absque licentia superioris accipit, non sibi querendum, aut appropriandum, sed monasterio, vel ex licentia superioris firatur ad vsus suos alios licitos? n. 55.
 Quid si religiosus pecunias absque licentia accipiat, & illis ex superioris licentia aliquid emat, vel absque licentia emens, habeat ea palam expostum? n. 56.
 Quid si religiosus ex communi bibliotheca, aut communi loco, aliquid ad vsus suos temporales, aut perpetuos absque licentia vsuperat? n. 57.
 An tantum sit contra votum paupertatis accipere absque licentia pecunias, aut pecunia aestimabilia, & sic gradum Magistri, aut Doctoris, aut ius moderanda cathedrae, absoluedi, excommunicandi, presentandi, eligendi, aut beneficium absque licentia accipere? n. 58.
 An peccet religiosus dicendo aliquid suum? n. 59.
 An peccet religiosus contra votum celans superiori rem, quam de eius licentia possidet, si mens ne auferatur? n. 60.
 Quid si non timore hoc dictum celat, sed ne patiarur confiscatione, vel ne reprehendatur, vel antro statim relinquendum? n. 61.
 Quid si non sibi paratus dimittere eam rem superiori iubente? n. 62.
 Quid si superior reuocat licentiam concessam? n. 63.
 An religiosus aliquid alienans absque licentia sit proprietarius? n. 64.
 Quid si mutuet, vel accomodet? n. 65.
 Quid si absque licentia donec alteri religioso rem ad vsus sibi concessam? n. 66.
 Quid si commuet libros pro libro, vel similia? n. 67.
 Quid si habens licentiam expendens in aliquam rem, expendat in aliam? n. 68.
 Quid si alienet cum conditione si superior dederit licentiam? n. 69.
 Quid si det grana benedicta, seu casia, aut alia possessa ex licentia, quando ex qualitate rei creditur licentiam priorem extendi ad donandum? n. 70.
 An licentia concessa religioso dandi aliquid, extendatur ad donandum alteri religioso, sit vt alter possit absque licentia accipere, & neuter peccet contra paupertatis votum? num. 71. & 72.
 An licentia concessa religioso accipiendi aliquid, extendatur ad accipiendum ab altero religioso? n. 73.
 An peccet in paupertatis votum religiosus, qui donum sibi oblatum peti alteri donari? n. 74.
 Quid si nulla iusta causa ductus, nolit acceptare? n. 75.
 An religiosus absque expressa, vel tacita licentia ludens peccet in votum paupertatis, & lucras teneatur restituere? n. 76.
 Quid si ex licentia ludat, & referat quadam sententia, numero 77.
 Explicatur sententia authoris, n. 78.
 An religiosus in studio, vel alibi ex licentia existens, possit aliquid ex sibi ad vitium concessis ludere, vel altem ex his, que sibi ex necessitate ad sustentationem detrahunt? n. 79.

Quid

Quid si habeat licentiam superioris ad ludendum notabilem summam? n. 80.
 An religiosus obtinens licentiam donandae, aut expendendae aliquid quantitates, possit eam ludo exponere? n. 81.
 An religiosus ordinum militarium possint ludere remissius, num. 82.
 An religiosus, & alij qui nequeunt ludo perdere, teneantur restituere, quae ludo compararunt? a n. 83. quia ad 88.
 An religiosus viuentes religiosum, vt quia habent beneficium ecclesiasticum, vel ecclesiastici, possint elemosynas facere remissius? n. 89.
 Quid de Prelatis religionis? n. 90.
 An vt ibi elemosynas faciant, exigatur licentia conuentus? numero 91.
 Quid de religiosis habentibus administrationem bonorum conuentus? n. 92. 93. 94.
 Quid de religiosis in monasterio versantibus, & superiore omnino illis interdicens elemosynas, an possint modicas erogare? n. 95.
 An in extrema necessitate possint elemosynas facere, nec teneantur petere licentiam a superiore? n. 96.
 Quid quando necessitas non est extrema? n. 97.
 Quid quando religiosus est extra monasterium in studio, vel peregrinatione, vel in alio negotio, & an possint iure consanguinitatis diuitibus aliquid donare? n. 98.
 Quales elemosynae censentur sive moderatae, n. 99.
 Quid de his, que sibi subtrahunt ex vitium, vel quando religiosus non sustentatur ad conuentum, sed iis, quae suo labore, industria, aut elemosynis comparant? n. 100.
 An hic quoque casus admittendus sit in religioso commoranti intra conuentum? n. 101.
 An licentia concessa religioso extra conuentum, viuenti, expendendi quae sit in suis vsus, extendatur ad expendenda in elemosynas, & in capellanas institutas? numero 102.
 Quid si elemosynae sint paruae, & communiter consuectae dari pauperibus ostentim mendicantibus, an sint fragmenta panis, que ex mensa superant? n. 103.
 Quid si religiosus ille habeat licentiam expendendi aliquid in suos honestos vsus, vel peculium habeat, vel aliqua eo peculio quaesita? n. 104.
 Quid si Prelatus in his omnibus casibus interdicit elemosynas erogari, aut vsus religionis habeat, nec erogentur? n. 105.
 An superior interdicens elemosynas censatur modicas interdicens? & quid si expresse modicas interdicit? n. 106.
 An fratres Minores possint facere predictas donationes, & elemosynas, & Guardiani possint concedere licentiam? n. 107.
 An accipiens a religioso absque licentia, teneatur restituere? n. 108.
 Cuius hoc restitutio faciendae, & an possit monasterium, vel Prelatus remittere? n. 109.
 An liberetur soluens religiosus? n. 110. & 111.
 An religiosus ipse teneatur restituere alio non restituente, maxime si peculium habeat, nec possit id Prelatus impedire? n. 112. & 113.
 An si debuit monasterio contra iuram erat ante religionis ingressum, satis facta, illam ingrediendo? n. 114.
 An peccet religiosus non adhibens diligentiam in seruandis rebus sibi permittis? n. 115.

45 QVÆSTIO posterior. Quae sint contra paupertatis votum. In hac questione sunt quadam explicanda, non longam disputationem exigentia, quibus paupertatis votum violatur. Alia autem, quae longiorem disputationem petunt, explicabuntur in capitulis sequentibus. Prima conclusio sit. Si religiosus aliquid recipiat, vel retineat, absque expressa, vel tacita superioris licentia, est voti paupertatis reus. Constat ex cap. cum ad monasterium, de statu monachorum, ibi; si quisquam aliquid fuerit specialiter destinatum, non presumat illud accipere, sed Abbat, vel Prior assignetur. Et ratio est, quia voto paupertatis abtingitur religiosus ad nihil habendum, tanquam

Summa Th. Sanchez. pari 111.

proprium, id est, propria voluntate, aut proprio nomine, sed voluntate, & nomine superioris, vt constat ex cap. non dicatis. 12. questione 1. & ex Trident. sess. 25. de regular. cap. 2. at sine praedicta licentia accipiens, vel retinens, recipit propria voluntate, & proprio nomine, & consequenter est reus voti paupertatis. In hac conclusione omnes DD. in toto hoc tractatu allegandi conueniunt, nemine discrepante. Quare si res illa fuit data absolute religioso, teneatur monasterio tradere, cui acquiescit est; si vero detur religioso ea lege, vt non acquiratur monasterio, sed reuertatur ad dantem, teneatur ipsi danti tradere, vt bene docet Mendoza in suis quodlibetis. q. 8. concl. 5. Manuel 99. regular. tom. 3. q. 29. art. 10. concl. 6. An vero peccet accipiendo legatum, aut donationem absque licentia, non vt sibi querat, habes supra c. 17.
 Ampliatur primò, vt intelligatur, siue ab externis, siue ab aliis religiosis domesticis accipiatur, quippe eadem ratio tradita militat. Sic Leonard. lib. 2. de iust. c. 41. dub. 9. n. 79. vers. 6. Azor tom. 1. infra. moral. lib. 12. c. 12. q. 7. qui bene hoc ampliatur, quamuis ea res concessa esset à superiore vsui religiosi dantis, quia religio est conceditur, tanquam mero vsuario, vt ea ipse vti possit, non vt huiusmodi vsus absque licentia expressa, vel tacita in alium transferat.
 Secundò ampliatur à quibusdam, vt intelligatur etiam de Scriptione, aut receptione literarum, absque licentia expressa, vel tacita superioris. Ducuntur ex c. 9. regule D. Aug. relato ex cap. non dicatis. 12. q. 1. vbi inter alia ad paupertatis votum pertinentia, refert. literarum acceptio-nem, equiparatae quae munerum receptionis, & eodem modo loquitur D. Bonavent. 1. p. speculi disciplina ad munitis, c. 4. ad fin. (habetur in nouis operibus. tom. 7.) Item, quia literarum receptio, & scriptio sunt suapte natura pecunia aestimabilia, papyrus enim, in qua absque licentia scribitur, vel scripta recipitur, est pecunia aestimabilis. Sic videntur tenere Ioan. Andre. c. cum ad monasterium. n. 4. de statu monachorum, & ibi Cardinalis S. prohibemus. n. 1. notabilis 4. vbi explicantes eum textum interdicens religiosi quicquam muneris accipere, dicunt idem dicendum esse de literis, iuxta d. cap. non dicatis, & tenent in propriis terminis Nauar. comm. 2. num. 3. de regular. & Graffis 1. p. dec. lib. 3. cap. 5. notabilis 64. Quod sic temperat idem Nauar. lib. 3. cap. 5. in 1. edit. tit. de regul. conf. 75. num. 45. in 2. tit. de statu monachorum, conf. 3. n. 45. quando charta literarum data, vel recepta est ad inuitus, vt nil penitus communi aestimatione valeat, eius datio, vel receptio non est proprietatis; si autem sit notabilis pretij aestimatis caracteribus auratis, aut aliis imaginibus affabre depictis, eius datio, vel receptio erit proprietatis mortalis: si autem parui valoris, erit proprietatis venialis. Addit Nauar. eodem conuentu. 2. numero 15. recipere nuntia contra superioris voluntatem, non esse contra paupertatis votum, quia hoc non est pretio aestimabile, sed sola alterius adione aestimabili pecunia frui, quod paupertatis voto non interdicitur: nam aliis religiosus absque licentia audiens canentes, vel chyeram pulsantes, aut qui interesset Comedij, violaret votum paupertatis. Et hec sententia, quantum ad id quod dicit de nuntis, placet omnino, sed quoad literarum Scriptionem, vel receptionem, non placet: nam dum litera absque licentia recipiunt, non recipitur papyrus illa scripta ad vsus, tanquam quid pecunia aestimabile, nec quando scribuntur litera, mittitur papyrus, tãquam detur quid est aestimabile, nec quoad papyrus est superior inuitus, sed quoad contenta in ea papyro, quod absque licentia facere, opponetur obedientiae, non autem paupertati. Si tamen res omnino inuitiles, & vane scriberentur, erit contra paupertatem, non in quantum absque licentia scribitur, id enim dico, est habita licentia scriberetur, sed quia vanè & superflue cõsumitur papyrus pecunia aestimabilis: at religiosus recipiens huiusmodi literas vanas, n. 7. delinquit in paupertate, quia nil recipit tanquam pecunia

estimabile, nec ipse papyrus vanè consumit. Quod si licet inferentur alicui alij vsui ratione characterum aut eorum, aut imaginum depictarum, recipere absque licentia esset contra votum paupertatis, quia accipitur vsus rei pecunia estimabilis, & a foriori esset contra votum, eas scribere, ratione sumptuum factorum absque licentia. Nec obstat, quod in contrarium adducitur ex D. Aug. & D. Bonavent. quia aliqua ibi miscent, non ad veram paupertatis substantiam pertinentia, sed ad maiorem eius perfectionem.

48 Tertio ampliatur, siue religiosus rem absque tacita, vel expressa licentia accipiat apud se retinendam, siue deponatur apud alios, ut ea religiosus pro libito suo utatur, quia tunc nomine religiosi res illa tenetur ab externo, & vsus illius ad libitum habet.

49 Quarto ampliatur, etiam si religiosus solum rei vsus absque praedicta licentia accipiat, manente dominio apud dantem, ut si librum sic accommodatum accipiat, quia vsus ille est pecunia estimabilis, secus autem si vsus accipiat ex licentia superioris, manente tamen dominio, & sic facultate reuocandi apud secularem concedentem, quamuis data operae nolit religiosus sibi omnino concedi, ne sibi per Prelatum auferatur, alique religioso detur, vel applicetur communitati; quia si re vera ita est, ut dominium prorsus maneat apud concedentem, nil tanquam proprium vsurpat sibi religiosus, sed solum vsus, eoque ex superioris licentia potitur.

50 Immo nec est contra paupertatis votum, si religiosus ab aliquo absque superioris licentia petat, ut deponat pecunias apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi dominium, possessionem, aut administrationem, aut vsus, iusve aliquod in illas, sed id totum maneat apud deponentem, cum licet reuocandi depositi facultate, at sola habeat voluntatem habendi opportune pecunias, ex quibus, cum indigerit, accipiat necessaria ex superioris licentia, & non aliter accepturus, & nullum ius acquirat, donec superior det licentiam accipiendi. Quod regulari efficaciter ex traditis à Nicolao III. explicant regulam Minorum. *exiit ante medium. vers. ceterum eius. & vers. ad maiorem, de verborum significatione. in 6. ibi; Pater ex praemissis in tali commendatione pecunia ipsos fratres non solum à receptione pecuniae, proprietate, dominio, vsu, à correctione quolibet ipsius, sed etiam ea pecunia penitus esse alienos. Quae verba aperte excludunt omnem voti paupertatis materiam. Idemque decernitur Clem. exini. vers. deinde cum de verborum significatione. & latè probat D. Bonau. in expof. reg. Minorum. c. 4. vers. argum. autem. & in quaestioibus super eandem regulam. q. 2. 5. (habetur autem verba tractatus in nouis eius operibus. tom. 7.) Atque bene addit D. Bonau. *eo. t. 4. eodem vers. argum. autem*, id esse verum, quamuis deponens pecunias habeat animum transferendi dominij in religiosum; & probat, quia quandiu aliquis non accipit dominium, nec possessionem, nec ius, nec potestatem aliquam circa pecunias, tandiu non recipit illas, etsi alius velit dare, & manet tota illius potestas, & libera reuocandi facultas in dante. Quare idem esset dicendum, si religiosus eas pecunias in depositum apud se ferret, eodem prorsus modo, quo erant apud amicum. Et constat, quia reipsa non aliter eas pecunias habet, quam si apud externum depositarium essent: nec ipsi summet religiosus esse rei alienae depositarium, pugnat cum paupertatis voto. At omnino haec possunt esse contra regulam praescriptam, & sunt contra paupertatis perfectionem. Quod si contra obitas, illam commoditatem, ut pecuniae illae sint apud externum, aut ipsum religiosum ita depositae, ut cum religiosus indigerit, petat superioris licentia, accipere posse esse pretio estimabilem, ac subinde, cum absque licentia obineat, esse aduersam paupertatis voto. Respondetur, admittit illam commoditatem, acquirendo aliam potestatem in illam, esse pretio estimabile, secus tamen, quando tota commoditas pretio estimabilis ma-*

net omnino apud dominum, ita ut nec ius, nec administratio, nec vsus sint apud religiosum.

Limitatur tamen primò hac conclusio, nisi religiosus rem accipiat animo illa non vtendi absque superioris licentia, timet tamen à superiore immediato petere, quod credit fore, ut eam denegat, applicetque conuentui, aut praerecedendia ab eo non petit, & ideo expectat beneplacitum superioris mediati, vel immediati successoris rem interim seruans, nec illa vtens. Sic tanquam probabile, ut in hoc casu non sit mortale, tenuit Victoria, quem refert, & sequitur Ludouic. Lopez. *i. p. instructorij consuetudinis. cap. 1. §. 6. col. 4. vers. sed cessante. & hoc inquit, quando duplici die rem illam sic retinet religiosus. Fauct Leonardus lib. 2. de iust. c. 41. dub. 9. n. 79.* vbi ait esse proprietarium volentem habere, vel possidere rem tanquam propriam, illaque sic vti, id est, affectu retinendi iure suo, seu independenter à voluntate superioris. Sed in hac limitatione sic distinguedum censeo. Si dominium illius rei, & administratio maneat apud dantem, religiosusque nomine illius eam deposita habeat, non ea vtens, donec licentia superioris accedat, non est contra votum paupertatis, quia religiosus nec dominium, nec vsus, nec administrationem rei alicuius habet; at id poterit esse contra regulam id in ea religione interdientem, & ita, si regula ad nullam culpam obligat, nulla erit culpa, & constabit magis ex dicendis n. sequent. Si autem religiosus absolute recipiat absque licentia tacita, vel expressa superioris, & ad breue tempus retineat, ut quia breui expectatur superior succedens, vel statim scribit Prouincialis petens ab eo licentiam, credo id non esse mortale contra votum paupertatis, sed solum veniale. Ducor, quod ea res sic accepta acquiratur statim conuentui, eo quod absolute data, & absolute recepta sit à religioso; & dum absque licentia retinetur, id fit iniurio superiore. Ergo est aliqua culpa contra id votum, quia tamen res leuis est, non erit culpa mortalis. Quare iure optimo D. Bonauent. *in speculo discipline ad nouissos. parte 1. cap. 4. paulo ante finem.* (habetur in nouis operibus tom. 7.) ait huiusmodi receptionem non esse tutam.

Non erit tamen contra paupertatis votum rem aliquam petere ab alio religioso, vel externo, animo non recipiendi absque licentia, etsi superiore lateat rem petitam esse, sed intendit religiosus nosse voluntatem dandi, ne frustra licentiam petat, vel quia facilius rei oblatz obtinendae facultatem obtinebit, quia tunc nil accipitur absque licentia: at potest esse contra regulam interdientem in ea religione aliquid petere. Quod tamen limitarem, nisi probabiliter crederetur fore, ut superior omnino denegaret recipiendi licentiam, sciens eam rem antea à subdito petitam, & solum concedit, eo quod credat illam sponte oblatam, quia tunc ea licentia est dolo extorta, & tacita veritate, qua cognita licentiam superior denegaret.

Secundò limitatur praedicta conclusio, nisi ea, quae recipit religiosus, sint comestibilia, & concessa à seculari ad eum solum vsus, ut religiosus ea comedat, nec acquirantur monasterio. Ita adiuui aliquos tenere; atque Ludouicus Lopez. *i. parte instructorij consuetudinis. cap. 1. §. 6. col. 3. vers. sed iam de receptione*, licet non ita generaliter loquatur, ait tamen integrum esse religioso à seculari recipere duas gallinas, & aliqua faceret condita, quae Hispani vocant conseruas, etsi comestibilia illa sint conuentus destinata ad vsus communem religiosorum. Videtur dubius Azor *tom. 1. instructorij. libro 12. cap. 12. quaestione 7. vers. si iterum roges*, vbi proposita opinioe dicente hoc esse contra votum, ipse tamen dicit religiosus hac in re cautos esse debere, & timere, ne plus aequo sibi sumant. Potest probari, quia solus facti vsus conceditur religioso, cuius illum esse capacem diximus cap. praecedenti num. 8. Ceterum

Ceterum hanc limitationem nullatenus approbo, quia, ut optime docet Azor *tom. 1. instructorij. moral. lib. 1. 2. cap. 12. §. 2. vsus facti, quo quis vult re ex superioris licentia, non pugnat cum paupertatis voto, secus si absque superioris licentia: nam, etsi habens merum facti vsus, non habet aliquid proprium, at votus paupertatis, ablati cae se omnem rei vsus, ac si tacite promittat, non te rebus vsurum absque superioris facultate. hae Azor ibi. Quare est aperte huius sententiae. Insuper, ille est comestibilium vsus est pretio estimabilis, & vsurpatur absque superioris licentia: ergo est contra paupertatis votum. Insuper, quia, quantumcumque velit religiosus, numquam acquirit rei vsurpate dominium, sed solum vsus, & in hoc consistit transgressio voti paupertatis, quod ea re absque superioris voluntate vtatur. Tandem, quia, ut optime ait Leonardus *lib. 2. de iust. c. 4. dub. 9. num. 28.* quamuis religiosus retineat ad tempus dominium alicuius rei, ut contingit in religiosis Societatis Iesv, qui sola biennij vota emisere, peccat tamen contra paupertatis votum, si illa vtatur absque superioris licentia, quod non secus vtendi facultate priuatur, quam si sua non esset. Ergo à fortiiori religiosi profecti, rei nullius dominium habere potest, rei erunt voti paupertatis, si alicuius rei pretio estimabilis absque expressa, aut tacita superioris licentia vsus habeant. Et loquentes de comestibilibus conuentus in vsus communem destinatis, dicunt esse contra paupertatis votum, aliquid absque superioris licentia vsurpare. Nauar. *lib. 3. de restit. cap. 1. in noua edit. part. 3. dub. 3. numero 180. fin. & 181.* Sayro in elauis regia. *lib. 9. cap. 16. numero 10.* Leonardus *lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 9. numero 79. vers. 7.* Quare nullam inter haec comestibilia, & alia differentiam in hoc inuenio, nisi facilius posse in his comestibilibus licentiam superioris praesumi. At ea non rationabiliter praesumpta est contra votum paupertatis, ea siue ex proprio conuentu, siue à propriis domesticis, siue à quibuscumque externis accipere. An verò eadem quantitas in his comestibilibus absque licentia acceptis sufficiat ad culpam mortalem, quae facta esset in aliis, dicemus cap. sequenti.*

54 Fallit tamen hoc iuxta aliquos, nisi ea comestibilia, aut vestes, medicinae communi religiosorum vsui sint destinata, quae vsurpet religiosus, ut sua necessitate consulat, cui proposita superior noluit prospicere: tunc enim, citra culpam, ac restituendi obligationem, possit ea religiosus iniurio superiore vsurpare. Ratio horum DD. est, quod superior dare teneretur, cum ea bona destinata sint ad necessaria subditis ministranda. Item, quia superior nequit ad rigidiorum vitam obligare, quam sit in ordinis sui statutis. Atque sic docent Nauarra *lib. 3. de restit. cap. 1. in noua edit. part. 3. dub. 3. numero 181.* Manuel *gg. regul. tom. 3. quaestione 29. artic. 10. col. antepenult.* Quare tamen debent. Sayro in elauis regia. *lib. 9. cap. 16. numero 20.* addunt Nauar. *ibi. numero 180. fin.* & Sayro ibidem hunc peccare mortaliter, si inconsulto omnino superiore, ea accipere, quando probabiliter creditur fore, ut repraesentata ei necessitate, ea concederet. Et ratio est, quia non deuoluuntur ad subditum licentia vtendi rei, nisi superiore abeunte sua potestate; tunc enim est quasi sine superiore, quoad hoc. In contrarium tamen huius doctrine facit Laurentius, quem refert, & sequitur Cardinalis Clement. *1. §. praemissa. numero 2. quaestione 3. de statu monachorum;* & Gratius *libro 3. de iust. i. part. cap. 5. numero 50.* vbi docent adhuc in hac necessitate non licere monacho habere aliquid proprium. Verum triplex casus distinguedus est. Primus, si ea necessaria, aut pecuniae ad ea coemenda recipiantur ab extraneis, denegante superiore iniuste licentiam ab eo petitam, nulla est culpa sic accipere, quia denegante monasterio necessaria, siue malitiose, siue quia caret redditibus necessariis ad prospiciendum iis necessitatibus, integrum est cuiuslibet religioso, sibi provide- re. Atque in hoc casu bene dixere auctores prius citati, idemque tenent Manuel *tom. 2. summa. cap. 3. numero 6. vers. licet dicitur dicitur. Valentia 2. 1. dist. 1. §. 1. o. quae. 4. punto 3. col. 2. corol. 4.* Nec credo DD. in contrarium allegatos dissidere, eos enim intelligendos existimo de proprio quoad dominium. Secundus casus est, quando res illae, aut pecuniae ad eas coemenda vsurpantur ex ipso conuentu redditus habenti necessariis ad prospiciendum subditorum necessitatibus, & sic superior malitiose licentiam denegat, aut falsò, non credens necessitatem sibi propositam subesse, tunc enim potest subditus vsurpare, ut optime dixere DD. allegati, quippe ratio ab eis adducta in hoc solo duplici casu probat. Necessitatem autem intelligo, quando paupertas, quam patitur, est maior, quam ad quam paupertas religiosorum postulat. Et quod addunt Nauarra, & Sayro, hunc peccatum mortaliter, si nondum proposita necessitate superiori, qui sperat fore, ut contuleret, haec vsurpare, raro potest esse verum, quia superior non est, nec potest iuste esse iniurus quoad rem acceptam, sed tenetur contentus esse, & quoad solum modum potest esse iniurus, quod communiter non excedit culpam venialem, nisi superior iure optimo esset notabiliter iniurus quoad illum modum, ut diximus numero 1. Tertius est, quando superior iuste non consulit necessitati illius subditi ex bonis monasterij, eo quod monasterio paupertate oppello nequeat; & ideo taxantur vniciueque religio danda iuxta monasterij facultates, & tunc nequit religiosus aliqua ex conuentu vsurpare, ut sibi provideat, absque proprietatis peccato, & obligatione restituendi, quia tunc non militat ratio tradita, eo quod licentia non sit debita, sed iuste denegetur. Pro qua parte optime faciunt, quae tradit Bald. *l. vnica. §. sed cumus, in fine. C. de Lat. liberte. tollenda. vnica. tract. de paupertate. quaestione 7. in 2. specialia iudicia. numero 25.* Surdus *de alimentis. tit. 7. quaestione 35. fin.* vbi dicit monasterium non teneri ad alimentata, nec ad conseruas vestes monacho dandas, quia caret redditibus sufficientibus ad id, sicut nec pater, nec vir, qui oneri alendi uxorem, & filios subiecti sunt, tenentur ad id, si facultatibus necessariis destituti sunt.

Tertio limitatur praedicta conclusio, nisi religiosus aliquid absque licentia ab externis, etiam domino ignorante, acciperet, non sibi quaerendum, aut appropriandum, sed vt tradat monasterio; tunc enim non esset proprietarius, quia voto paupertatis solum vovit, nil sibi quaesiturum, aut appropriatum sine superioris licentia: at hic nihil sibi vult quaerere, ut appropriare; ergo non peccat contra paupertatis votum. Quare solum erit tunc peccatum furti, quia contra domini voluntatem. Sic Nauar. *lib. 3. in 1. editione. tit. de regulari. conf. 75. numero 40. in 2. tit. de statu monachorum. conf. 3. numero 40.* Quare si id fiat ex domini consensu, non erit furtum, nec peccatum proprietatis, sed contra regulam, si forte id interdicit. Vnde Valentia *2. 1. dist. 1. o. quaest. 4. punto 3. col. 2. vers. pater enim, & Leonardus lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 9. num. 79. vers. 7.* dicentes omne religiosi furtum esse peccatum proprietatis contra votum, intelligendi sunt, quando furatur, ut sibi quaerere, vel appropriare, & quando id committeret ad sibi appropriandum absque superioris licentia, quando enim, vel ad non sibi appropriandum, vel furatur ad vsus alios licitos ex superioris licentia, esset quidem factum, non autem peccatum proprietatis, quia in vtroque euentu solum ea malitia reperitur, quod fit contra domini voluntatem, & quamuis superior non possit eam licentiam concedere, id non prouenit ex obligatione voti paupertatis, possit enim ad vsus necessarios concedere, si adesse domini voluntas, sed tota ratio malitiae est, quod fit contra domini voluntatem, & ex qua ratione